

Nr 1.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 10 § 1 mom. sinnessjuklagen den 19 september 1929 (nr 321).

Genom en den 19 december 1952 dagtecknad proposition, nr 10, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

L a g

om ändrad lydelse av 10 § 1 mom. sinnessjuklagen den 19 september 1929 (nr 321).

Härigenom förordnas, att 10 § 1 mom. sinnessjuklagen den 19 september 1929¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

10 §.

10 §.

1. Då ansökan — — — — — sinnestillstånd (*levnadsberättelse*).

Vårdattest må utfärdas allenast av legitimerad läkare eller, efter medicinalstyrelsens särskilda bemyndigande, av annan, som av *styrelsen* förordnats att uppehålla läkarbefattning. Vårdattest må ej meddelas av läkare vid det sinnessjukhus, varest intagning begäres; dock må läkare vid sinnessjukhus, som drives av landsting eller kommun, utfärda vårdattest, då fråga är om förflyttning till sjukhuset av någon, som vårdas å fattigvårdsanstalt, där läkaren omhänderhar sjukvård, samt annan läkare ej utan olägenhet eller

Vårdattest må utfärdas allenast av legitimerad läkare eller *av den, som utan att vara legitimerad läkare innehar befattning såsom provinsialläkare, extra provinsialläkare, stadsläkare, stadsdistriktsläkare, köpingsläkare eller municipalläkare, eller ock*, efter medicinalstyrelsens särskilda bemyndigande, av annan, som *av Konungen eller medicinalstyrelsen* förordnats att uppehålla läkarbefattning. Vårdattest må ej meddelas av läkare vid det sinnessjukhus, varest intagning begäres; dock må läkare vid sinnessjukhus, som

¹ Senaste lydelse, se SFS 1945: 467.

(Nuvarande lydelse)

omgång kan anlitas. Vårdattest må ej godkännas, därest den meddelats av någon, som veterligen till den sjuke står i den skyldskap eller i det svågerlag, som enligt lag utgör jäv mot domare.

(Föreslagen lydelse)

drives av landsting eller kommun, utfärda vårdattest, då fråga är om förflyttning till sjukhuset av någon, som vårdas å fattigvårdsanstalt, där läkaren omhänderhar sjukvård, samt annan läkare ej utan olägenhet eller omgång kan anlitas. Vårdattest må ej godkännas, därest den meddelats av någon, som veterligen till den sjuke står i den skyldskap eller i det svågerlag, som enligt lag utgör jäv mot domare.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Inledning.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 3 december 1951 har medicinalstyrelsen föreslagit en rad åtgärder i syfte att i möjligaste mån med legitimerade läkare likställa dem, som av Kungl. Maj:t erhållit särskild tillåtelse att utan inskränkning utöva läkarkonsten här i landet. Med anledning av de i skrivelsen framlagda förslagen har därefter i kungörelser den 30 juni 1952 dessa läkare förklarats i vissa fall likställda med legitimerade läkare. Därvid har dock sådana uppgifter undantagits, för vilka i lag kräves legitimation såsom läkare.

I medicinalstyrelsens skrivelse föreslogs emellertid därjämte vissa lagändringar i angivet syfte. Bl. a. ansåg medicinalstyrelsen att sinnessjuklagens bestämmelser om behörighet att utfärda vårdattest och liknande intyg för intagande på sinnessjukhus behövde ändras.

För medicinalstyrelsens förslag och remissyttrandena däröver redogöres närmare i propositionen, s. 6—9, vartill här må hänvisas.

Nuvarande läge.

Behörighet att utöva läkarkonsten tillkommer enligt 1 § i lagen därom den 21 september 1915 — förutom vissa kategorier som nu ej är av intresse — dels legitimerad läkare (1 mom.) och dels den, som av Konungen erhållit särskild tillåtelse att inom riket utöva läkarkonsten, i den omfattning och under den tid tillåtelsen avser (4 mom.). Legitimation såsom

läkare kan meddelas endast svensk medborgare, som inom riket avlagt medicine licentiatexamen; ansökan därom får avslås endast då sådana omständigheter föreligger att legitimation skulle kunnat återkallas, om vederbörande varit legitimerad läkare. Särskild tillåtelse att inom riket utöva läkarkonsten gives efter prövning av vederbörandes kvalifikationer och i praktiken endast till personer med läkarexamen i Sverige eller utomlands. Enligt medicinalstyrelsen har de läkare, som fått sådan tillåtelse, med enstaka undantag genomgått det prövnings- och efterutbildningsförfarande, som anordnats i syfte att bereda vissa utländska läkare möjlighet att utöva läkarkonsten i riket.

I regel meddelas behörighet att utöva läkarkonsten enligt 1 § 4 mom. 1915 års lag utan inskränkning till omfattning och tid. Detta innebär likväl icke i och för sig, att läkaren i alla avseenden äger samma behörighet som om han vore legitimerad. I skilda författningar föreskrives nämligen, att för vissa läkarförrättningar eller för utfärdande av vissa läkarintyg eller för behörighet till vissa läkarbefattningar kräves att vara legitimerad läkare. Genom nyssnämnda kungörelser den 30 juni 1952 (SFS 536 och 537) har emellertid sådan icke legitimerad läkare förklarats likställd med legitimerad läkare i åtskilliga av dessa hänseenden. Därigenom har givetvis icke sådana inskränkningar i behörigheten, som stadgas i lag, kunnat upphävas.

Här är i första hand sinnessjuklagens bestämmelser om behörighet att utfärda vårdattest m. m. av intresse.

Vårdattest får enligt 10 § 1 mom. sinnessjuklagen utfärdas endast av legitimerad läkare eller, efter medicinalstyrelsens särskilda bemyndigande, annan som av styrelsen förordnats att uppehålla läkarbefattning. Genom hänvisningar i 11 § 2, 3 och 5 mom. och 29 § 1 mom. sinnessjuklagen gäller samma behörighetskrav för utfärdande av andra läkarutlåtanden som i vissa fall skall bifogas ansökan om intagande på sinnessjukhus. Militär-läkare är dock i speciella fall behörig utan bemyndigande, även om han icke är legitimerad läkare.

En utvidgning av dessa särskilda behörighetsregler i sinnessjuklagen lär främst komma att beröra dem, som av Kungl. Maj:t förlänats särskild tillåtelse att utan inskränkning utöva läkarkonsten. Enligt inhämtad uppgift fanns det den 15 augusti 1952 här i landet omkring 235 personer med sådan behörighet. Av dem hade 41 svensk läkarexamen och utländskt medborgarskap, 40 utländsk läkarexamen och svenskt medborgarskap samt de övriga utländsk läkarexamen och utländskt medborgarskap. Det kan vidare nämnas, att därjämte ett litet fåtal hade inskränkt behörighet samt att det därutöver fanns några hundratal utländska läkare som grundar sin behörighet uteslutande på förordnanden att uppehålla läkartjänster. Denna grupp utgöres till en del av läkare, som söker förvärva stadigvarande läkarbehörighet här.

Departementschefen.

Efter en redogörelse för nu gällande bestämmelser i fråga om behörighet att utfärda intyg för intagande på sinnessjukhus, påpekar departementschefen, att vid tiden för sinnessjuklagens tillkomst så gott som samtliga icke legitimerade läkare torde ha utgjorts av personer, som hade tillfälliga förordnanden på läkartjänster. I de fall, då dessa vikarier kunde behöva utfärda vårdattest o. d., syntes det — bortsett från militärläkarna — ha rört sig om sådana läkare, som förordnats av medicinalstyrelsen. Dessa kunde alltså av medicinalstyrelsen bemyndigas att utfärda dylika attester. Departementschefen fortsätter:

»Numera har förhållandena ändrats. Bland dem, som äger behörighet såsom läkare, finnes nu ett ganska stort antal, som av Kungl. Maj:t jämlikt 1 § 4) lagen den 21 september 1915 om behörighet att utöva läarkonsten erhållit särskild tillåtelse att här utöva läarkonsten. Det rör sig här huvudsakligen om flyktingar samt uteslutande om examinerade läkare, vilka på grund av att de icke avlagt svensk medicine licentiatexamen eller saknar svenskt medborgarskap icke kan bli legitimerade läkare. Med få undantag är tillåtelsen icke inskränkt till omfattning eller tid. Kompetensen har noggrant prövats från fall till fall. Tillfredsställande kunskaper i svenska språket har alltid varit en förutsättning för tillstånd. I den mån dessa läkare icke varit medicine licentiat har de vidare, innan de fått tillstånd att utöva läarkonsten, i allmänhet undergått särskild efterutbildning och prövning, som syftat till att få vissa garantier för vederbörandes teoretiska kunskaper och praktiska färdigheter såsom läkare.»

— — — — —

»Man har då frågat sig om icke dessa läkare, som av Kungl. Maj:t fått generell behörighet att utöva läarkonsten, i fråga om utfärdande av vårdattest och andra liknande avseenden bör vara likställda med legitimerade läkare. Icke endast i sinnessjuklagen utan även i flera i administrativ ordning utfärdade författningar uppställs nämligen som behörighetsvillkor för utfärdande av intyg och attester att vederbörande är legitimerad läkare. På förslag av medicinalstyrelsen har därför genom kungörelser den 30 juni 1952 dessa läkare i vissa fall förklarats likställda med legitimerade läkare. Detta gäller emellertid icke uppgifter, för vilka i lag kräves legitimation såsom läkare. Frågan om behörighet att utfärda vårdattest och därmed likställda intyg enligt sinnessjuklagen står alltså fortfarande öppen. För flertalet berörda läkare — de som tjänstgör vid sjukvårdsinrättningar — torde saken bli aktuell endast i sällsynta undantagsfall. En privatpraktiserande läkare kan givetvis någon gång i sin praktik få anledning taga ställning till fråga, om vårdattest bör utfärdas. Men det är framför allt tjänsteläkarna som tages i anspråk för dessa uppgifter. Såsom jag nyss antydde är det tänkbart att även icke legitimerade läkare numera kan komma att

utnämnas till tjänsteläkarbefattningar. I ett sådant fall måste läkaren vara behörig att utfärda vårdattester och liknande utlåtanden. Medicinalstyrelsen har förmenat att tjänsteläkare borde äga sådan behörighet, även om han icke vore legitimerad läkare, men att det för övriga icke legitimerade läkare skulle bero på särskilt bemyndigande, som skulle kunna givas endast den som av styrelsen förordnats att uppehålla läkarbefattning. Enligt min mening är detta ställningstagande i princip riktigt. Provinsial- och stadsläkare och läkare som är jämförliga med dem bör automatiskt äga behörighet att utfärda nu ifrågavarande attester och intyg oavsett om de är legitimerade läkare eller icke.

Det är önskvärt att även vikarier för sådana läkare äger motsvarande behörighet. Med hänsyn till att vikariernas kvalifikationer kan skifta torde det dock vara lämpligt att låta behörigheten för dem att utfärda vårdattester o. d. vara beroende av särskilt bemyndigande. Det bör tillkomma medicinalstyrelsen att besluta därom. Stadgandet synes utan olägenhet kunna få en så vid utformning att styrelsen vid behov äger bemyndiga envar, som av Kungl. Maj:t eller styrelsen förordnats uppehålla läkarbefattning, att utfärda intyg av ifrågavarande slag. Detta skulle då avse även läkare knutna till sjukvårdsinrättningar. Däremot anser jag icke erforderligt eller tillrädligt att en privatpraktiserande icke legitimerad läkare bemyndigas utfärda dessa intyg.»

Lagrådet.

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Utskottet.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot det genom propositionen framlagda förslaget och får därför hemställa,

att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 3 februari 1953.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Norman, Sten, Nils Elowsson, Sunne, Wisstrand, Nerman, fru Svenson och herr Bengtson;

från a n d r a kammaren: herr Jacobsson i Igelsbo, fru Johansson i Norrköping, herrar Nilsson i Göteborg, Hagård, Lundberg, Carlsson i Bakeröd, Andersson i Alfredshem och fröken Höjer.
